

Archeologienota

Programma van Maatregelen

Bureauonderzoek: 2020I336

Landschappelijk bodemonderzoek: 2020J5

Oedelem

Bruggestraat 103-105

Kim Aluwé
Ruben Vergauwe
Pieter Laloo

Ghent Archaeological Team bv
Dorpsstraat 73
8450 Bredene

Colofon

Project:
Oedelem-Bruggestraat 103-105

Uitvoerder:
GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bv (GATE)
Kim Aluwé, Ruben Vergauwe, Pieter Laloo

© 2020- GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bv
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba.

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel	ii
Inleiding	iii
Verslag van Resultaten	1
1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen	1
1.1 Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek	1
1.2 Aan- of afwezigheid van archeologische site	1
1.3 Impactbepaling	1
1.4 Waardering van archeologische site	2
1.5 Concretisering maatregelen	2
2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	3
2.1 Administratieve gegevens	3
2.2 Vraagstelling en onderzoeksdoelen	3
2.3 Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	4
2.4 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk	5
Bibliografie	6
Bijlage	7

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de inplanting van een verkaveling met 50 ééngezinswoningen aan de Bruggestraat 103-105 te Oedelem (Beernem)

De als plangebied gemarkeerde oppervlakte overschrijdt de drempelwaarden opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet (perceeloppervlak > 3000m²). Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone, in een beschermd archeologische site of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt [GGA]. Hierdoor moet een archeologienota worden opgesteld. GATE werd aangesteld om deze archeologienota door middel van een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem op te maken met advies naar eventueel uitgesteld onderzoek, werfbegeleiding of vrijgave.

VERSLAG VAN RESULTATEN

1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek werd onvoldoende informatie gewonnen omtrent het archeologisch potentieel van het projectgebied en de impact van de geplande werkzaamheden hierop. Het bureauonderzoek en landschappelijk bodemonderzoek leverde in functie van deze archeologienota voldoende gegevens op om een gefundeerd advies naar verder (voor)onderzoek te formuleren.

1.2 Aan- of afwezigheid van archeologische site

Resultaten uit het reeds gevoerde onderzoek zijn voornamelijk ontdaan van indicaties voor de afwezigheid van een archeologische site binnen het projectgebied. De assessment gebaseerd op een combinatie van bodemkundige, landschappelijke, archeologische en historisch-cartografische data maakt de trefkans van een archeologische site reëel.

Uit het archeologisch assessment blijkt dat door de landschappelijke ligging van het projectgebied op de rand van een heuvelrug en het aantreffen van enkele losse vondsten van lithische artefacten in de regio, het potentieel voor het aantreffen van artefactenconcentraties uit de prehistorie matig is. De omgeving is echter zeer rijk aan sporen vanaf het neolithicum tot de middeleeuwen. Aangezien het grootste deel van het projectgebied vanaf minstens de 18de eeuw tot op heden in gebruik is als akker- en grasland, is de kans op het aantreffen van bewaarde grondsporen groot. De archeologische verwachting voor sporensites vanaf het neolithicum tot de middeleeuwen kan daarom ook als hoog ingeschat worden.

Het landschappelijk assessment sluit aan bij de resultaten uit het landschappelijk bodemonderzoek. Het projectgebied situeert zich op de flanken van de zuidelijke cuestasflank. De bodem in het projectgebied is opgebouwd in fluviale afzettingen daterend uit het Weichseliaan. In de top van de bodem worden post-podzolen aangetroffen, in de top gehomogeniseerd tot een ploeglaag met eronder nog restanten van Bh-/Bhs- en/of Bs-horizonten. Er wordt dus een archeologisch niveau herkend op de ondergrens van de antropogeen verstoorte top, de Ap-horizont en lokaal eventueel onderliggende verstoorte horizonten.

1.3 Impactbepaling

De initiatiefnemer plant de inplanting van een nieuwe verkaveling aan de Bruggestraat 103-105 te Oedelem. Een zone van ca. 1,7ha zal hierbij ingenomen worden (fig. 5). Het grootste deel hiervan is op dit moment in gebruik als akker en

tuin. Enkel op perceel 391K2 ter hoogte van huisnummer 103 is een bestaande woning met bijgebouw (beide ca. 130m²) aanwezig die eerst gesloopt dienen te worden.

De geplande verkaveling telt 50 ééngezinswoningen met een oppervlakte tussen 80 en 110m². Een totale oppervlakte van ca. 4600m² wordt zo bebouwd. Een nieuwe wegkoffer (35cm diep) wordt voorzien in de verkaveling met een oppervlakte van ca. 2200m². Op 5 verschillende plaatsen worden parkeerplaatsen in grasbetontegels aangelegd. In totaal wordt daarmee een oppervlakte van ca. 500m² tot 42cm diep verstoord. Onder de rijweg wordt over een lengte van ca. 400m een gescheiden riolering met RWA en DWA aangelegd op een diepte van 1 tot max. 2,4m.

In het midden van de verkaveling wordt een wadi aangelegd die tijdens natte periodes en bij hevige regenval het water kan bufferen en in de bodem laten infiltreren. In droge periodes kan de wadi als speelzone gebruikt worden. De wadi heeft een oppervlakte van ca. 400m² en wordt 1m diep aangelegd. Rond de wadi wordt een groenzone met speelheuvel ingericht.

1.4 Waardering van archeologische site

Nvt.

1.5 Concretisering maatregelen

Op basis van de resultaten uit het bureauonderzoek en het landschappelijk bodemonderzoek wordt verder archeologisch vooronderzoek geadviseerd onder de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Uit de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek blijkt dat de bodembewaring eerder matig is en een gering potentieel heeft wat betreft de bewaring voor archeologische steentijd vondstenconcentraties. Wat betreft jongere archeologische sporenconcentraties bezit het projectgebied echter wel een duidelijk potentieel dat door middel van een proefsleuvenonderzoek verder onderzocht dient te worden.

2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode	2020I336 2020J5			
Locatiegegevens	Gemeente		Beernem	
	Deelgemeente		Oedelem	
	Adres		Bruggestraat 103-105	
	Toponiem		/	
Bounding box (Lambert EPSG:31370)	X1	77026,561	X2	77199,372
	Y1	207266,202	Y2	207405,458
Kadastrale gegevens	Gemeente		Beernem	
	Afdeling		Afd. 2 Oedelem	
	Sectie		Sectie G	
	Perceelsnummer(s)		365C, 390, 391H2, 391L2, 391K2	
Zoektermen Inventaris Onroerend Erfgoed	Bureauonderzoek, landschappelijk bodemonderzoek			
Betrokken actoren / specialisten (+ functie)	Kim Aluwé (archeoloog), Ruben Vergauwe (aardkundige-archeoloog), Pieter Laloo (erkend archeoloog)			
Externe advisering	/			

2.2 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Voor het archeologisch proefsleuvenonderzoek dringen de volgende vragen zich op:

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja: Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden? Wat is de omvang? Komen er oversnijdingen voor? Wat is het geschatte aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Wat is de bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud *in situ*)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet *in situ* bewaard kunnen blijven: Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek? Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Het onderzoeksdoel van het uitgestelde archeologisch vooronderzoek is geslaagd als na het onderzoek op bovenstaande vragen een antwoord kan geformuleerd worden.

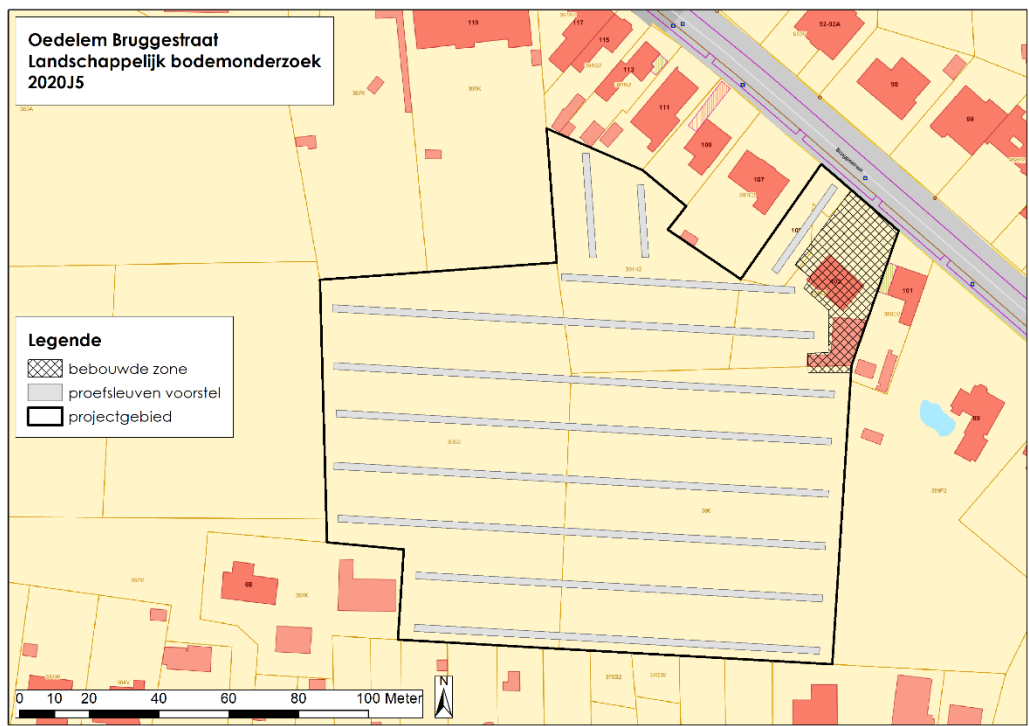
2.3 Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken

Om gemaakte vraagstelling met maximale efficiëntie te beantwoorden, opteren we voor een proefsleuvenonderzoek. Antwoorden op gestelde onderzoeksvragen bij het proefsleuvenonderzoek stellen ulfium of vervolgonderzoek met ingreep in de bodem [opgraving] noodzakelijk blijkt of niet [vrijgave].

Zoals uit het landschappelijk bodemonderzoek tot uiting komt is er een potentieel aanwezig voor het aantreffen van archeologische sporensites vanaf het neolithicum tot heden en bijgevolg dienen dit niveau geëvalueerd te worden door middel van proefsleuven.

We adviseren in dit geval om te werken met parallelle continue proefsleuven van elk 2 m breed. Tussenafstand tussen de sleuven bedraagt 15 m [as op as]. Op deze manier wordt een dekkingsgraad van ca. 10 % van het projectgebied bereikt. De sleuven worden waar nodig uitgebreid met kijkvensters in die mate dat sleuven en kijkvensters een gezamenlijke dekkingsgraad bereiken van ca. 12,5 %. Bij voorkeur worden de proefsleuven dan ook aangelegd in de late lente, zomer of vroege herfst. Deze methode is kosten-baten de meest efficiënte methode (Haneca et al., 2016, De Clercq et al. 2011) en was voor het in voege treden van het nieuwe Onroerend Erfgoeddecreet de meest gangbare manier om in rurale gebieden proefsleuvenonderzoek uit te voeren.

Voor deze fase dient een team van archeologen ingezet te worden waarvan de veldwerkleider aantoonbare ervaring heeft met het leiden van proefsleuvenonderzoeken en/of opgravingen in rurale context in de zandstreek [min. 5 door OE goedgekeurde rapportages]. Ook een aardkundige met aantoonbare ervaring met archeobodemkundig onderzoek in de zandstreek [min. 3 door OE goedgekeurde rapportages] dient tijdens het onderzoek ingezet te worden voor de registratie en beschrijving van de bodemprofielen.

Figuur 1: Voorstel tot proefsleuvenonderzoek.

2.4 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Nvt.

BIBLIOGRAFIE

Literatuur:

De Clercq W., Bats M., Laloo P., Sergant J. & Crombé P., 2011, *Beware of the known. Methodological issues in the detection of low density rural occupation in large surface archaeological landscapeassessment in Northern-Flanders (Belgium)*, BAR International Series, 2194, Oxford, Archaeopress, pp. 73 -89.

Haneca K., Debruyne S., Vanhoutte S. & Erynck A., 2016. *Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie*, Onderzoeksrapport 48, Agentschap Onroerend Erfgoed, Brussel, 79p.

Collecties:

Kaartmateriaal:

Digitale bronnen:

BIJLAGE

Figuur 1: Voorstel tot proefsleuvenonderzoek.	5
--	---

